

Zondag 8 november 2015

– Sint Maarten – de oogst van ons leven

Lezing: Marcus 12 : 28 – 34

De herfst brengt voor veel mensen een zekere weemoedigheid.: de bladeren vallen, de zomer is echt voorbij. In de herfst kijken we naar de oogst van het land, maar ook van ons leven: wat was goed? En wat niet?

In de herfst, als het werk is gedaan en de oogst binnen, kunnen we ons afvragen: heb ik het wel goed gedaan? De zomer is voorbij en hoe ziet mijn oogst eruit? Heb ik het goed gedaan? De herfst kan dan een moment zijn om de balans op te maken.

Misschien wel aan de hand van de woorden die we vanmorgen uit het evangelie hebben gehoord.

Woorden over God en je naaste liefhebben. Hoe ziet onze oogst eruit?

Wanneer doe je het goed? Op een bepaalde manier gaat het in dat korte gesprek van de schriftgeleerde en Jezus om die vraag in de meest brede zin. Wat is het belangrijkste van alle geboden? Wat is nu feitelijk de kern, het wezenlijke waar het uiteindelijk om gaat? Het antwoord dat Jezus geeft, dat kennen we, denk ik wel.

En dat kent de schriftgeleerde ook, want het zijn woorden uit zijn eigen Schrift, Tora, de eerste vijf boeken van Mozes. Het eerste en grote gebod is: De Heer – de Enige – liefhebben met al je vermogens, hart, ziel, verstand en

kracht; en meteen daarna het tweede: je naaste liefhebben als je zelf. ‘ Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten’, hoorden we dan ook nog in de woorden van het evangelie van Mattheüs.

Dat heeft u misschien wel heel vaak gehoord. Vroeger klonk dat in menige kerkdienst als een soort vaste formule.

Twee geboden, die feitelijk één zijn. God liefhebben en de naaste. Wel een volgorde, maar geen rangorde. Zo klinkt het toch wel wat in de nieuwe vertaling, die we gelezen hebben: het tweede is vertaald als: op één na belangrijkste.

Toch wordt er bedoeld dat die twee niet los te verkrijgen zijn. God en de naaste kun je immers niet van elkaar losmaken. Je kunt God en mensen niet van elkaar los zien.

Wanneer doe je het goed? Er zijn veel mensen die daaraan lijden, aan die vraag.

Als je een leven lang hoort dat het nooit genoeg is, dat je eigenlijk altijd tekort schiet, dat het altijd beter kan, dat je nooit moet denken dat je er al bent – als je alleen maar dat, voortdurend hebt gehoord, in je jeugd, in de kerk, ja dan is het moeilijk om uit te groeien tot een zelfbewust mens, iemand met zelfvertrouwen, iemand die trots durft te zijn op zichzelf. Er staat dan wel zo mooi dat je je naaste lief moet hebben als je zelf, maar sommige mensen komen aan dat laatste nooit toe. Je zelf liefhebben. Er zijn mensen die daar nog steeds naar op zoek zijn. Hoe kun je dat, als je dat nooit geleerd is, als je

dat nooit ervaren hebt? Er zijn mensen die dat misschien nooit bereiken, of alleen via een lange lange strijd, dat je zelfbewust voor de spiegel staat en zegt: ik ben die ik ben, ik mag er zijn.

Natuurlijk, ik weet ook wel dat er mensen zijn, die steken weer heel anders in elkaar. Die staan zo te zeggen wat al te graag voor de spiegel. Die zijn niet alleen zelfbewust maar zelfvoldaan. Mensen met een behoorlijk ontwikkeld ego, om het zo maar te zeggen. Tegen zulke mensen zou je juist willen zeggen: het mag wel wat minder; bescheidenheid siert de mens; het is niet verkeerd om ook eens een stapje opzij te doen... Het probleem is vaak met mensen dat ze horen wat ze horen willen en niet wat ze nodig hebben.

Wanneer doe je het goed?

Heb God lief, en uw naaste als uzelf... met dit dubbele gebod combineert Jezus twee lijnen.

De verticale lijn: onze lijn met God. En de horizontale lijn: de lijn met elkaar. Jezus zegt daarmee: die ene lijn kan niet zonder de andere. Als we alleen op de verticale lijn zitten, dan maken we onszelf los van de wereld. Hoe goed het ook is om je af en toe een poosje terug te trekken in jezelf, in je binnenkamer, bij God... uiteindelijk wijst God ons telkens weer op de wereld. Want daar in de wereld moet het gaan gebeuren.

In de wereld moeten het geloof, de hoop en de liefde handen en voeten krijgen. Onze handen, onze voeten.

En als we alleen aandacht geven aan de horizontale lijn: heb je naaste lief als jezelf, dan doen we God en onszelf ook tekort. Dat houden we, denk ik, niet vol. Juist omdat we altijd weer in ons leven mogen terugvallen op Gods onvoorwaardelijke liefde voor ons.

Wanneer doe je goed?

Als lied van de week hebben we over Sint Maarten gezongen, een strijdbaar man en wijs in het ware weten. Zouden we van hem niet kunnen zeggen dat hij die opdracht in zijn leven handen en voeten heeft gegeven, God liefhebben en de naaste. Sint Maarten die de helft van zijn mantel gaf aan een bedelaars bisschop van Tours werd.

Wanneer doe je het goed? Helemaal aan het einde van het gedeelte van vanmorgen staat dat 'niemand Jezus nog een vraag durfde te stellen'. Wat betekent dat?

Nu ga ik een beetje raden: Zou het kunnen zijn, dat de mensen die erbij staan en die dat gesprek tussen de schriftgeleerde en Jezus hebben gevolgd en die hebben gehoord hoe Jezus zegt 'Je bent niet ver van het koninkrijk', dat die mensen beseffen dat hoe goed en rechtzinnig de antwoorden van de schriftgeleerde ook klinken, dat het daarmee dan nog niet af is.

Wat klinkt er door in het antwoord van Jezus? Of misschien is dat te zwaar gezegd.

In ieder geval, iets van het besef dat je misschien wel de richting te pakken hebt, maar nog niet de aankomst. Je bent onderweg, als je de kern te pakken hebt, God liefhebben en de naaste als jezelf, je bent op de goede weg, maar je bent er nog niet. Je kunt het ook anders zeggen: het antwoord van de schriftgeleerde, heft de vraag nog niet op. Die blijft open staan.

De vraag van het begin: wat is nu het belangrijkste? Waar komt het op aan? Het blijft open.. Denk niet te snel dat je het weet. Denk zeker niet dat wij het voor een ander weten. En een antwoord alleen is nog niet alles – het komt op de daad aan, de praktijk. Wat betekent het goedbeschouwd helemaal, God liefhebben en de naaste als je zelf? Dat is toch eerlijk gezegd nog rijkelijk vaag, algemeen, abstract...

Zo'n antwoord kan toch pas betekenis krijgen, iets gaan zeggen, in een geleefd leven, in de praktijk van alledag, in de dilemma's van het dagelijks bestaan. En zeg dan maar eens, wat in iedere unieke situatie de juiste keuze is... Het is in ieder geval een keuze die wij zelf moeten maken. Een ander kan dat niet voor ons doen. Een ander kan het ons niet voorschrijven, maar de ander kan het wel bij ons oproepen, kan ons wel daartoe uitdagen.

Dat is de grote waarde van een gemeenschap, juist ook van een kerk gemeenschap, dat we elkaar uitdagen om het bij alles wat we doen of niet doen, over die kern te hebben:

waar gaat het nu werkelijk om.../wat is het belangrijkste

En die vraag blijft levend, stuwt ons als het ware telkens voort.

Wanneer doe je het goed?

Jezus gaat ons daarin voor. In de weg die Hij wijst, in de manier waarop bij Hem woord en daad, geloof en praktijk, samen vallen, één worden, God en mensen met elkaar verbonden worden.

Heb God lief en de naaste.

Ik geloof dat we op de goede weg zij, als we ons daarvoor blijven inzetten.

Met heel ons verstand, onze kracht,
Met heel onze ziel en zaligheid.

En als we zo leven,
voor elkaar en met elkaar,
dan kan het koninkrijk toch niet ver weg zijn...?

ds. Hillegonda Ploeger
GK Loosdrecht